

результат такого диференціювання у спортсменок відповідних амплуа виявилось істотне переважання приросту рівня саме цих фізичних якостей.

У «нападників» швидкісна витривалість підвищилася на 8,4%, тоді як у «пасуючих» і «ліберо» відповідно на 3,7% та 3,5%.

У «пасуючих» відзначається досить істотне переважання приросту гнучкості в тесті «нахил вперед» на 36,4%, тоді як у «нападників» і «ліберо» відповідно на 26,7% та 16,0% та сили на 15,1%, тоді як у «нападників» і «ліберо» на 7,2% і 3,4%. Аналогічна ситуація спостерігається і у волейболісток амплуа «ліберо». У зв'язку із запланованим і реалізованим акцентом на розвиток швидкості і координаційних здібностей, у волейболісток «ліберо» відзначається переважання приросту в показнику «біг 9м» підвищення на 12,7%, у «нападників» і «пасуючих» всього відповідно на 8,6% і 5,2%).

ВИСНОВКИ. Таким чином, педагогічний експеримент показав, що процес фізичної підготовки, диференційований у відповідність з ігровою спеціалізацією волейболісток, більш ефективний, ніж традиційна побудова підготовки, регламентована програмою для ДЮСШ. Побудова процесу фізичної підготовки юних волейболісток при обліку таких чинників, як вікові сенситивні періоди розвитку окремих фізичних якостей, схильність до певного виду роботи, що обумовлює ігрове амплуа, забезпечує оптимізацію і більш гнучке управління процесом розвитку фізичної і технічної підготовки і сприяє підвищенню їхнього рівня.

ПЕРСПЕКТИВИ. Подальше дослідження передбачається проводити в напрямку розширення вікових меж спортсменок, які займаються волейболом.

ЛІТЕРАТУРА

1. Волейбол. Учебник для высших учебных заведений физической культуры / Под ред. А.В. Беляева, М.В. Савина – М.: СпортАкадемПресс, 2002. – 368 с.
2. Волков Е.П. Особенности планирования развития скоростно-силовых способностей волейболистов на этапе начальной подготовки к соревновательной деятельности // Физическое воспитание студентов творческих специальностей: Сб. науч. тр. / Под ред. Ермакова С.С. – Харьков: ХХПИ, 2001. – № 2. – С. 22-28.
3. Клещев Ю.Н. Юный волейболист / Ю.Н. Клещев, А.Г. Фурманов. – М.: Физкультура и спорт, 1999. – 231 с.
4. Кудряшов Е.В. Контроль за уровнем быстроты и скоростно-силовых качеств у волейболисток различной квалификации // Физическое воспитание студентов творческих специальностей: Сб. науч. тр. / Под ред. Ермакова С.С. – Харьков: ХХПИ, 2002. – № 5. – С. 27-31.
5. Матвеев Л.П. Основы общей теории спорта и системы подготовки спортсменов: Учебное пособие. – К.: Олимпийская литература, 1999. – 318 с.
6. Носко Н.А. Управление процессом совершенствования технического мастерства волейболистов с учетом возрастных особенностей формирования двигательных навыков // Педагогика, психология и медико-биологические проблемы физического воспитания и спорта: Сб. науч. тр. / Под ред. Ермакова С.С. – Харьков: ХХПИ, 1999. – №17. – С. 43-49.34.
7. Терещук О.В., Закорко І.П. Спеціальна фізична підготовка: напрямок-індивідуалізація // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту: Зб. наук. пр. / За ред. Ермакова С.С. – Харків: ХХПІ, 2002. – № 12. – С. 13-19.
8. Фурманов А.Г. Подготовка волейболистов / Александр Фурманов. – Минск: МЕТ, 2007. – 329 с.

УДК 378.091.12.013.3-051:796

Карлюк Р.П.

Луцький інститут розвитку людини Університету «Україна»

МЕТОДОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ ДО ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ В УМОВАХ СУЧАСНОЇ ПАРАДИГМИ ВИЩОЇ ФІЗКУЛЬТУРНОЇ ОСВІТИ

У статті зазначено, що з позицій сьогодення одним з пріоритетних соціальних завдань нашої держави є трансформація сфери вищої фізкультурної освіти відповідно до світових тенденцій у цій галузі і до вимог сучасного ринку зайнятості населення. Зміна соціокультурної й економічної ситуації, зміна освітніх і наукових парадигм на сучасному етапі розвитку суспільства спричинили необхідність переосмислення функціонального призначення фізичної культури у формуванні особистості, її світогляду, розвитку адаптивних здібностей. Це, у свою чергу, призвело до зміни змісту вищої фізкультурної освіти, спрямованого на вирішення нових освітніх завдань підготовки майбутніх учителів фізичної культури, пов'язаних зі здоров'ям збережувальною діяльністю.

Ключові слова: методологічні підходи, підготовка, майбутні вчителі фізичної культури, сучасна парадигма, вища фізкультурна освіта.

Карпюк Р. П. Методологические подходы к подготовке будущих учителей физической культуры в условиях современной парадигмы высшего физкультурного образования. В статье отмечено, что с позиций нынешнего времени одним из приоритетных социальных заданий нашего государства является трансформация сферы высшего физкультурного образования в соответствии с мировыми тенденциями в этой отрасли и с требованиями современного рынка занятости населения. Изменение социокультурной и экономической ситуации, изменение образовательных и научных парадигм на современном этапе развития общества повлекли необходимость переосмысления функционального назначения физической культуры в формировании личности, ее мировоззрения, развития адаптивных способностей. Это, в свою очередь, привело к изменению содержания высшего физкультурного образования, направленного на решение новых образовательных заданий подготовки будущих учителей физической культуры, связанных со здоровьесберегательной деятельностью.

Ключевые слова: методологические подходы, подготовка, будущие учителя физической культуры, современная парадигма, высшее физкультурное образование.

Karpiuk R.P. Methodological approaches to the preparation of future teachers of physical culture in the modern paradigm of higher sports education. The article noted that from the standpoint of the present time one of the priority tasks of social transformation of our country is the sphere of higher sports education in line with global trends in the industry and with the requirements of the modern market employment. Changing socio-cultural and economic conditions, changes in the educational and scientific paradigms at the present stage of development of society entailed the need to rethink the functional purpose of physical culture in the formation of personality, its outlook and the development of adaptive abilities. This, in turn, led to a change in the content of higher sports education, aimed at solving new educational tasks of training future teachers of physical training, activities related preservation of health.

Key words: methodological approaches, training future teachers of physical culture, modern paradigm, higher physical education.

Актуальність. Зміни вимог до рівня кваліфікаційних знань і умінь фахівців призвели до того, що з позицій сьогодення фахівець має володіти високим рівнем функціональної гнучкості, необхідними фундаментальними знаннями й вузькоспеціальними знаннями в суміжних галузях наук, навичками структурного підходу до вирішення різних професійних завдань і проблем. Кваліфікаційні вимоги вийшли за рамки професійних стандартів і передбачають більш широкий спектр знань і вмінь. У зв'язку із цим освітня політика має бути поширена на всі життєві стадії індивіда, забезпечуючи потенціал професійного й соціального розвитку протягом всього життя людини. Освіта повинна мати неперервний характер, пов'язаний з постійним підвищенням професійної кваліфікації фахівця. Процес впливу мінливих зовнішніх факторів на систему професійної освіти можна представити в вигляді взаємозалежних ланок: соціальні, економічні, політичні зміни; зміни професійних вимог до фахівця; зміни у системі вищої професійної освіти. Здобувши освіту, майбутній учитель фізичної культури може не тільки утриматися, а й закріпитись у соціальній ієрархії й зміцнити власні позиції в установі, де він планує здійснювати здоров'язбережувальну діяльність.

Робота виконана відповідно до плану НДР Луцького інституту розвитку людини Університету «Україна».

Мета: розкрити методологічні підходи до підготовки майбутніх учителів фізичної культури в умовах сучасної парадигми вищої фізкультурної освіти.

Результати дослідження.

Актуальність пошуку інноваційних підходів до професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури у вищих навчальних закладах пов'язана з тим, що, як зазначає В.Г. Кремень, що перед українською освітою стоїть завдання «сформувати людину з інноваційними мисленням і культурою, з готовністю до інноваційної діяльності, що відповідатиме інноваційному типу розвитку цивілізації. Лише сформувавши таку особистість, ми зможемо стати конкурентоспроможною нацією, адже змінність перестає бути винятком, а стає правилом, сутнісною рисою функціонування суспільства і кожного його члена зокрема» [4, с. 9].

З позицій сьогодення основними завданнями підготовки майбутніх учителів фізичної культури в умовах сучасної парадигми вищої фізкультурної освіти є:

- підготовка високопрофесійних учителів фізичної культури, готових до навчання учнів загальноосвітніх навчальних закладів не тільки змістовно, але й процесуально-технологічно у процесі особистісно орієнтованого педагогічного процесу, який створює умови для повноцінного вияву й розвитку особистісних функцій суб'єктів освітньої діяльності, здатних самостійно шукати й обирати шляхи свого соціального ствердження;
- підготовка вчителів фізичної культури, здатних навчатися й швидко пристосовуватися до постійно змінюваних умов і змісту професійної діяльності, зацікавлених в своїй неперервній освіті й самовдосконаленні;
- формування у майбутнього вчителя фізичної культури таких особистісних структур і здібностей, які б дозволили йому самостійно орієнтуватися в професійному світі й вибудовувати вектор свого професійного зростання;
- проведення аналізу змістовних основ і організації вищої фізкультурної освіти з метою обґрунтування нових педагогічних технологій для підготовки майбутніх учителів фізичної культури у вищій школі.

Підготовка майбутнього учителя фізичної культури, як вважає Н.Г. Долбишева, «вимагає вдосконалення, тому як учням необхідно засвоїти значний обсяг знань з питань фізичного здоров'я, тому виникає потреба в інноваційних підходах до планування та організації викладання теоретичного, методичного й практичного матеріалу з даних питань в системі загальноосвітньої школи» [2, с. 11].

Саме тому першочерговим завданням системи освіти й освітньої політики, як зазначає Ю. Музиченко, «є підготовка кадрів, які характеризуються соціальною, професійною і культурною мобільністю, тобто таких, котрі постійно відповідають вимогам, які ставить суспільство, що розвивається» [5, с. 19]. Сучасний етап розвитку суспільства ставить перед системою підготовки майбутніх учителів фізичної культури у вищих навчальних закладах мету забезпечити триєдність важливих і обумовлених критеріїв: *інноваційність*, розвиток нового знання особистості майбутнього вчителя фізичної культури, інтелекту, здатності до самостійної діяльності, нестандартного мислення й ініціативності; *гуманітарність*, яка характеризується рівнем морального й духовного розвитку, освіченістю, грамотністю, здоровим способом життя й професійною культурою; *інтегрованість*, яка характеризується збалансованістю інтересів особистості майбутнього вчителя фізичної культури, суспільства, самодостатністю, мобільністю й динамізмом у професійній діяльності.

Системний підхід спрямований розкриття цілісності об'єкту, виявлення його складних зв'язків і взаємодій, серед яких слід виділити найбільш суттєву, визначальну для цього об'єкту характеристику, якою є системоутворювальний зв'язок (наприклад, системоутворювальними компонентами навчального процесу можуть бути: суб'єкти педагогічного процесу (викладачі і студенти) і результат). Комплексний підхід дозволяє розгляд групи явищ в їх сукупності. Особистісний підхід спрямований на урахування унікальності особистості майбутнього вчителя фізичної культури, її інтелектуального і духовного потенціалу, на ставлення до студента, як суб'єкта навчально-виховної взаємодії, яка здійснюється у вищому навчальному закладі. Діяльнісний підхід спрямований на аналіз структури навчальної, суспільно корисної, духовної та інших видів діяльності майбутніх учителів фізичної культури, вивченню їх складових: предметний зміст; мотиви, які спонукають суб'єкта до діяльності; цілі, на досягнення яких ця діяльність спрямована; засоби, за допомогою яких діяльність здійснюється, і її результати. Природовідповідний підхід забезпечує організацію навчально-виховного процесу підготовки майбутніх учителів фізичної культури відповідно до загальних законів розвитку природи і людини.

Застосування полісуб'єктного підходу дозволяє створити морально-психологічну єдність суб'єктів (викладачів і студентів), завдяки якій «об'єктна» дія поступається місцем творчому процесу взаєморозвитку і саморозвитку, взаємоосвіті і самоосвіті, взаємовихованню і самовихованню.

Культурологічний підхід дозволяє залучити майбутніх учителів фізичної культури до різних пластів культури як системи цінностей. Як зазначає Є.А. Захаріна, «культурологічний підхід як методологічний напрям у науці дає змогу створювати умови для майбутніх учителів фізичної культури щодо засвоєння та трансляції цінностей і фізкультурно-оздоровчих технологій, які забезпечують творчий саморозвиток в інноваційній, ціннісно орієнтованій професійній діяльності особистості фахівця» [3, с. 55]. Антропологічний підхід припускає системне використання даних усіх наук про людину і їх урахування при побудові і здійсненні навчально-виховного процесу.